

ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

*Вінник Д.В., здобувач вищої освіти,
777vinnikdima@gmail.com*

*Науковий керівник: Ачкасова Л.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Діяльність будь-якого підприємства пов'язана із фінансовим плануванням, яке в максимальній мірі передбачає всебічне вивчення дійсності, тенденцій і закономірностей розвитку об'єкта планування й середовища його діяльності. Ключові показники ефективності повинні:

1. Вимірятися по одній схемі. Ця вимога досягається за рахунок загальної домовленості керівників різних підрозділів, вироблення єдиних стандартів для додатків планування, щоб оптимізувати процеси бюджетування й прогнозування.

2. Грунтуватися на достовірних даних. Для вирішення даної проблеми буде потрібно залучення системного аналітика, який зможе встановити всі джерела даних, що використовуються для роботи із ключовими показниками.

3. Бути зрозумілі й прості у використанні. Для оптимізації системи слід обмежити число ключових показників ефективності.

4. Зберігати свою релевантність. Використання деяких ключових показників іноді приводить до незапланованих результатів, інші показники можуть згодом втратити свою актуальність.

Опираючись на основні перераховані напрямки визначення ефективності й правила до формування системи показників, можна розробити систему, яка буде відображати результати діяльності підприємства при реалізації процесу фінансового планування.

Верхній рівень показників — сфера відповідальності директора підприємства. Ці показники затверджуються в макроплані. Другий рівень системи показників ефективності — сфера відповідальності керівників функціональних центрів; цільові значення доводять до них на основі затвердженого макроплану. Нижній рівень — показники діяльності центрів відповідальності (таблиця 1).

З отриманої великої кількості критеріїв були вибрані саме ті, які найбільше повно й всебічно характеризують ефективність бюджетного планування й фінансовий стан підприємства.

Для цього:

- визначався взаємозв'язок між критеріями за допомогою кореляційного аналізу (кількісний метод визначення тісноти й напрямку взаємозв'язки між вибірковими змінними величинами).
- проводилось угруповання критеріїв з використанням шкали Чеддока.
- вибирались критерії, що володіють слабкою кореляційною залежністю й на їхній основі складалася система критеріїв показників ефективності в рамках проєкції «фінанси й контроль».

Таблиця 1 – Рівні груп показників

Рівень груп показників	Групи показників
Показники ефективності діяльності підрозділів — функціональних центрів	1. Закупівлі; 2. Зберігання й переміщення; 3. Проведення; 4. Продажу; 5. Післяпродажне обслуговування; 6. НДР; 7. Маркетинг; 8. Якість; 9. Персонал; 10. Економіка й фінанси
Показники ефективності діяльності підрозділів – центрів відповідальності	1. Обсяг виробництва продукції; 2. Якість; 3. Ефективність використання ресурсів; 4. Витрати на проведення контролю; 5. Продаж; 6. Персонал; 7. Прибуток; 8. Рентабельність; 9. Ефективність управління запасами; 10. Позаоборотні активи й інвестиції

Відповідно до виділених груп були сформовані критерії показників ефективності в рамках проєкції «фінанси й контроль».

Для проведення кореляційного аналізу використовуються дані балансів підприємств автомобільного транспорту м. Харкова. Обробка даних (кореляційний аналіз) виконаний за допомогою пакета прикладних програм STATISTICA 6.0.

Після оцінки кореляційного зв'язку між критеріями показників ефективності були отримані результати, що наведені в таблиці 2.

Значні показники коефіцієнтів кореляції (більш 0,7) свідчать про високий взаємозв'язок між критеріями, тобто, у певній мері, про дублювання інформації. Коефіцієнти кореляції зі значеннями від 0,5 до 0,7, а особливо менш 0,3 характеризують невеликий взаємозв'язок. Отже, набір з подібних критеріїв може характеризувати бюджетне планування й стан підприємства більш докладно з різних сторін.

Особливо при наявності оптимальних або граничних значень даних критеріїв (таблиця 3).

Таблиця 2 - Група критеріїв по тісноті кореляційного зв'язку

1-я група	2-я група	3-я група	4-я група
Значення коефіцієнта кореляції			
більш 0,9	від 0,9 до 0,7	від 0,7 до 0,5	менш 0,5
Коефіцієнт покриття, Кп	Коефіцієнт критичної ліквідності, Ккл	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, Кал	Коефіцієнт концентрації власного капіталу, Кквк
Коефіцієнт фінансової залежності, Кфз	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними коштами, Кзаб		
Коефіцієнт маневреності, Км	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат загальними джерелами, Кзаб.зд	Оборотність активів, Об.а	
Коефіцієнт відношення запозичених коштів до власних, Кзк/вк	Рентабельність продажів, Рпр	Тривалість обороту кредиторської заборгованості, Тоб.кз	Тривалість обороту дебіторської заборгованості, Тоб.дз
Оборотність власного капіталу, Обвк	Рентабельність власного капіталу, Рвк		
		Оборотність капіталу, Обк	Рентабельність продажів по грошовому потоці, Рдп

Таблиця 3 - Система критеріїв ефективності діяльності і їх оптимальні значення

Найменування критерію ефективності	Оптимальне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	більше 1,5
Оборотність активів	більше 0,5
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	нижче середньоринкового значення на 10-20%
Рентабельність продажів по грошовому потоці, днів	на рівні середньоринкового значення
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	більше 0,5
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	вище середньоринкового значення на 10-25%
Прибуток від проведення й реалізації продукції, тис. грн	вище середньоринкового значення на 10-20%

Система показників ефективності фінансового планування, що була розроблена, дозволяє визначати ефект від реалізації процесу фінансового планування. Крім того, вона відіграє важливу роль у всьому процесі керування підприємством. Ця система надає наступні можливості:

а) ключові показники ефективності забезпечують додаткову інформацію та відображають припустимий поріг значень показників і стратегічні завдання підприємства, які можна представити декількома способами:

- граничні значення показників ефективності відображають гранично припустимі результати параметрів;
- завдання відображають плановий результат на певний час;
- галузеві показники — надають можливість порівняння фактичних результатів із зовнішніми стандартними показниками.

2. В результаті використання технології ключових показників ефективності вживають ефективні дії. Основною метою використання ключових показників ефективності, повинен бути позитивний результат, що досягається. Сама по собі система ключових показників є інструментом, за допомогою яких співробітники підприємства можуть сприяти досягненню намічених стратегічних цілей. Ключові показники ефективності можуть суперечити один одному, створюючи додаткові складності для підприємства.

3. Завдяки використанню системи ключових показників ефективності, співробітники одержують додаткові повноваження. Однак не рекомендується прив'язувати систему заохочень до системи ключових показників, тому що спочатку необхідно переконатися в тому, що використання ключових показників ефективності не приведе ні до яких негативних наслідків.

Література.

1. Федішин М. П. Теоретичні основи планування та управління фінансовими ресурсами на підприємстві. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 2018, №5, Т.1, С.128-132

2. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посіб. Вид. 3-тє доповн. і переробл. Київ: ЦНЛ, 2014. 460 с.

3. Таряник О., Перетяцько А., Збицька О. Проблеми фінансового планування в країнах з ринковою економікою. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016, №12. С.30-33

4. Крамаренко Г. О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент : підручник. 2-ге вид.. Київ : ЦУЛ, 2009. 520 с.